

BÀI 04

GIỚI THIỆU HOẠT ĐỘNG DOANH NGHIỆP & CÁC BÁO CÁO TÀI CHÍNH

MPP24, FSPPM
HỌC KỲ XUÂN, 2023

Nội dung bài giảng

- Giới thiệu hoạt động doanh nghiệp
 - Doanh nghiệp là gì
 - Nhiệm vụ chủ yếu của tài chính doanh nghiệp
 - Mục tiêu của người quản lý tài chính
 - Quản trị doanh nghiệp
- Các báo cáo tài chính
 - Bảng cân đối tài sản
 - Báo cáo thu nhập
 - Báo cáo ngân lưu

1. Giới thiệu hoạt động doanh nghiệp

- Doanh nghiệp là gì?
- Nhiệm vụ chủ yếu của tài chính doanh nghiệp
 - Dự toán vốn
 - Cấu trúc vốn
 - Quản lý vốn lưu động
- Mục tiêu của người quản lý tài chính
- Quản trị doanh nghiệp
 - Lý thuyết ủy quyền thừa hành
 - Lý thuyết về tổ chức
 - Sự chia tách sở hữu và quản lý

Nguồn: Matthew Will, McGraw Hill/Irwin

Doanh nghiệp là gì?

- **Doanh nghiệp**

- *Doanh nghiệp* là tổ chức có tên riêng, có tài sản, có trụ sở giao dịch, được đăng ký thành lập theo quy định của pháp luật nhằm mục đích kinh doanh. (Luật Doanh nghiệp 2020)

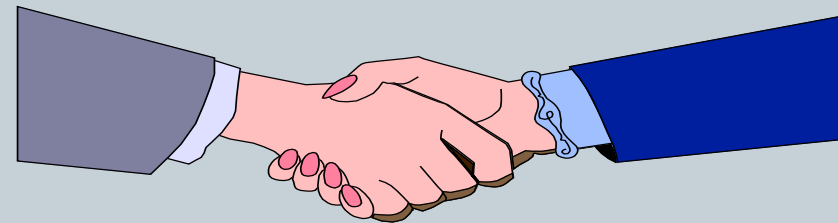
- **Các loại hình doanh nghiệp**

- Công ty hợp danh
- Công ty trách nhiệm hữu hạn (một thành viên, hai thành viên trở lên)
- Công ty cổ phần
- Doanh nghiệp tư nhân
- Doanh nghiệp nhà nước
- Nhóm công ty: *Tập đoàn kinh tế, Tổng công ty* , Công ty mẹ, Công ty con

Tổ chức của một doanh nghiệp

- Các hình thức tổ chức doanh nghiệp
 - Chủ sở hữu duy nhất (Sole Proprietorships)
 - Công ty hợp danh (Partnerships)
 - Công ty cổ phần (Corporations)
 - Các lựa chọn Trách nhiệm hữu hạn (Limited Liability Options)
 - ✦ Công ty hợp danh trách nhiệm hữu hạn (Limited Liability Partnerships)
 - ✦ Công ty cổ phần trách nhiệm hữu hạn (Limited Liability Corporations)
 - ✦ Công ty chuyên ngành đặc thù (Professional Corporations)

Tổ chức doanh nghiệp

	Một chủ	Hợp danh	Công ty cổ phần
Ai sở hữu DN?	Người quản lý	Các thành viên	Các cổ đông
Quản lý và sở hữu bị chia tách không?	Không	Không	Thường là có
Trách nhiệm của sở hữu?	Không giới hạn	Không giới hạn	Có giới hạn
Thuế đối với chủ sở hữu và công ty tách biệt?	Không	Không	Có

Các hoạt động chủ yếu trong doanh nghiệp

7

Hoạt động kinh doanh (operating activities)

- Mua hàng hoá, nguyên vật liệu, thuê mướn lao động
- Tổ chức sản xuất
- Bán hàng, tiêu thụ sản phẩm
- Quản lý chung (hoạt động đào tạo, nghiên cứu và phát triển, quảng cáo, tiếp thị)

Hoạt động đầu tư (investment activities)

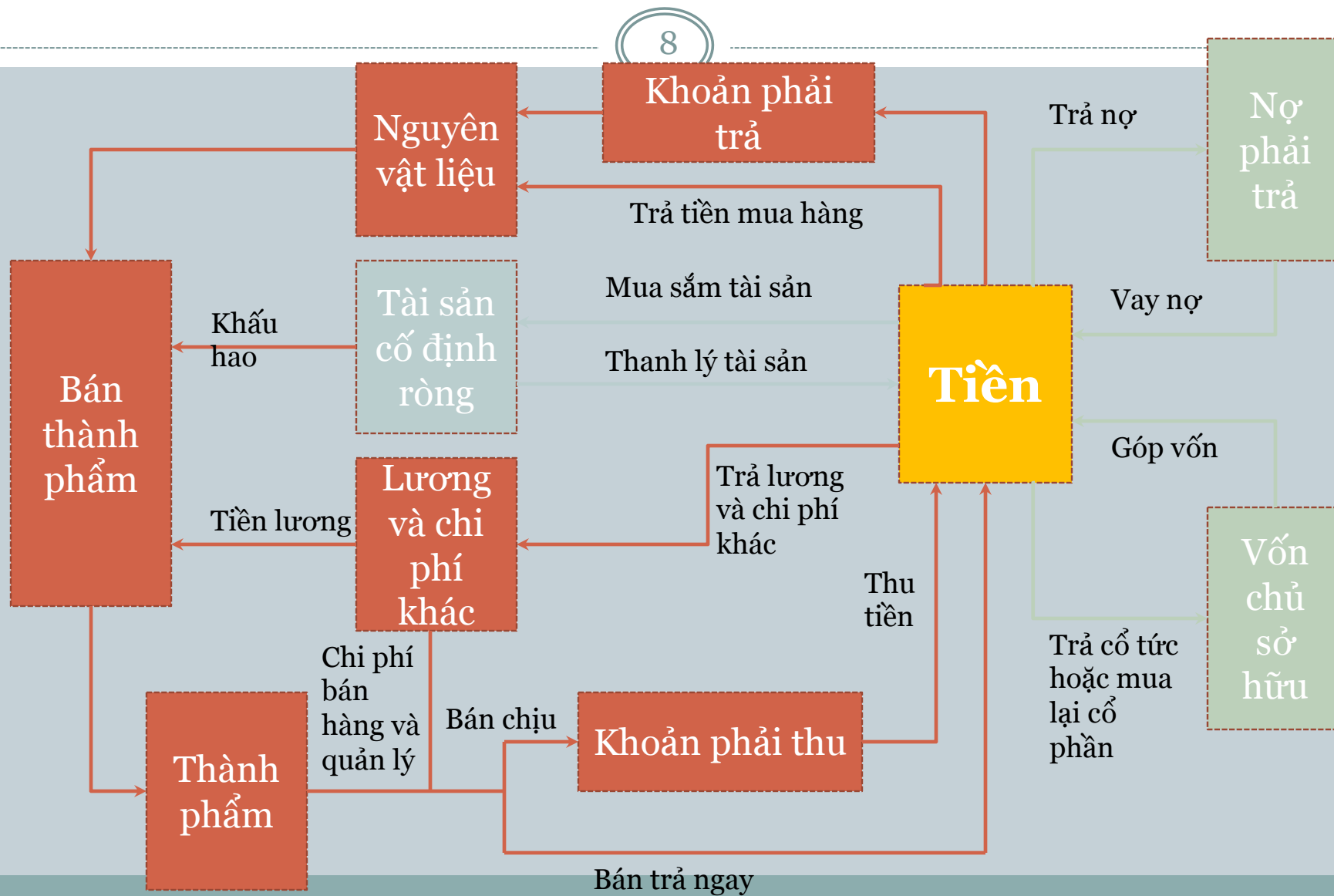
- Đầu tư tài sản cố định (đất đai, nhà xưởng, thiết bị; bằng phát minh, sáng chế...)
- Góp vốn, liên doanh

Hoạt động tài trợ (financing activities)

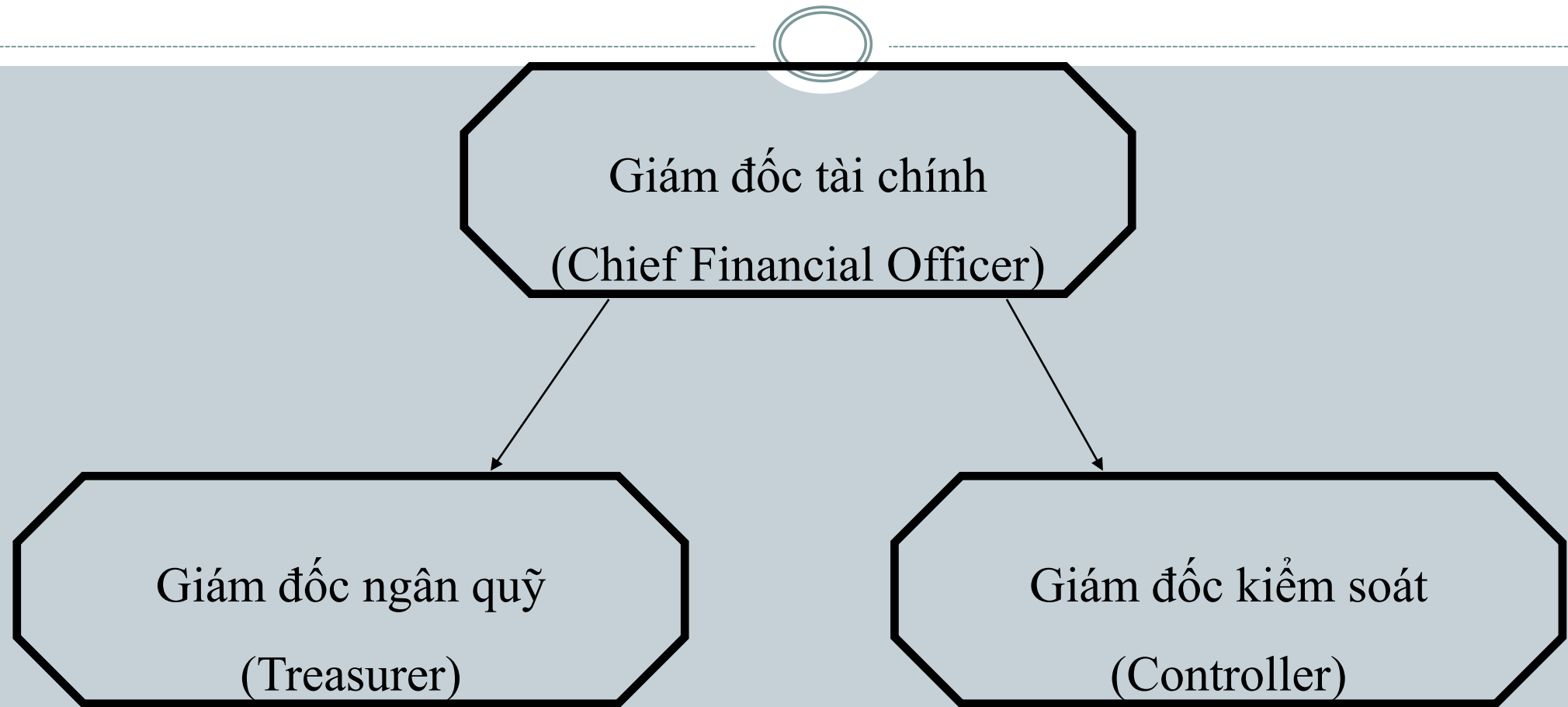
- Vay vốn ngân hàng, phát hành trái phiếu
- Phát hành/mua lại cổ phần
- Chi trả nợ, cổ tức...

Hoạt động doanh nghiệp và sự lưu chuyển tiền tệ

8

Người quản lý tài chính (The Financial Manager)

Người quản lý tài chính (The Financial Manager)

- **Giám đốc tài chính (Chief Financial Officer, CFO)**
 - Giám sát ngân quỹ và kiểm soát viên, thiết lập các chiến lược tài chính tổng thể.
- **Giám đốc ngân quỹ (Treasurer)**
 - Chịu trách nhiệm về tài chính / kế hoạch tài chính, quản lý tiền mặt, và các mối quan hệ với ngân hàng và các tổ chức tài chính / quản lý tín dụng khác, chỉ tiêu đầu tư.
- **Giám đốc kiểm soát (Controller)**
 - Chịu trách nhiệm về lên ngân sách, kế toán chi phí và tài chính, thuế, xử lý dữ liệu.

Ví dụ về cơ cấu tổ chức

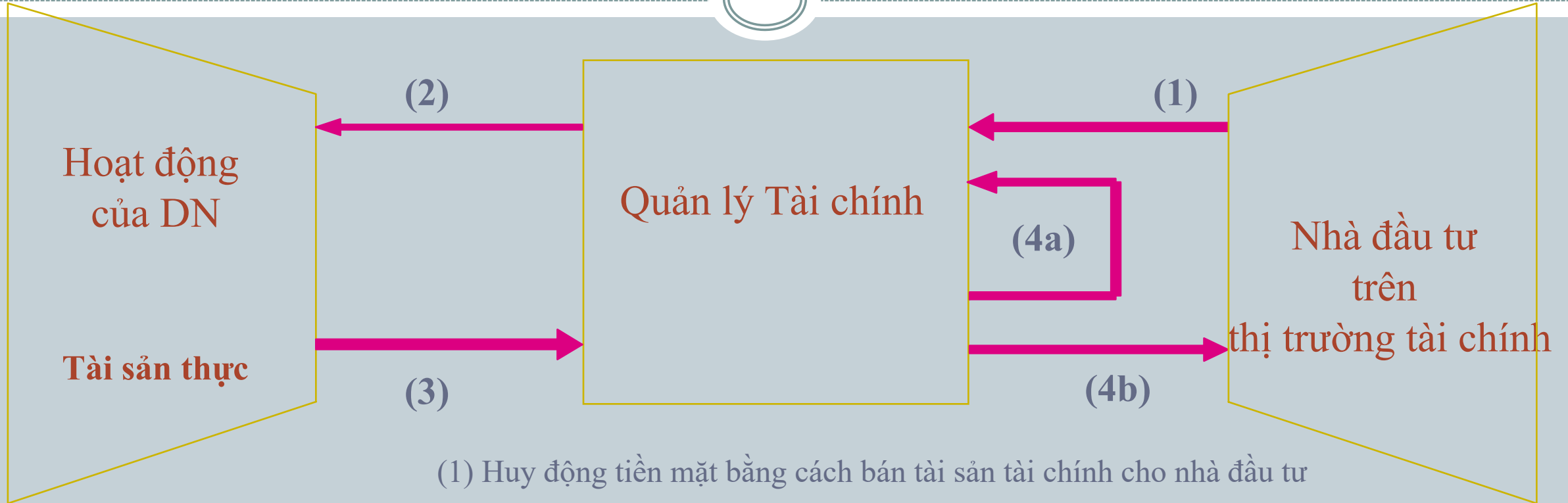

Vai trò của người quản lý tài chính

- Doanh nghiệp nên lựa chọn đầu tư gì?
 - ✦ Quyết định đầu tư: dự toán vốn, quản lý vốn lưu động
 - ✦ Đầu tư ngắn hạn vs dài hạn
 - Dự toán vốn: Quy trình lập kế hoạch và quản lý đầu tư dài hạn của công ty $\Rightarrow$ tài sản cố định.
 - Quản lý vốn lưu động: tài sản và nợ ngắn hạn của công ty
- Doanh nghiệp tài trợ đầu tư ra sao?
 - ✦ Quyết định huy động tài chính: Chi phí vốn, cơ cấu vốn
 - Cơ cấu vốn: kết hợp giữa nợ và vốn chủ sở hữu của doanh nghiệp $\Rightarrow$ Nợ ngắn hạn, nợ dài hạn và vốn chủ sở hữu.

Vai trò của người quản lý tài chính

- (1) Huy động tiền mặt bằng cách bán tài sản tài chính cho nhà đầu tư
- (2) Đầu tư vào các hoạt động của doanh nghiệp và mua tài sản thực
- (3) Tiền mặt được tạo từ hoạt động của doanh nghiệp
- (4a) Tiền được tái đầu tư
- (4b) Tiền được trả lại cho nhà đầu tư

Vai trò của người quản lý tài chính

- **Tài sản thực**

- Tài sản được dùng để sản xuất/cung ứng hàng hóa và dịch vụ
 - ✦ Hữu hình – máy móc, nhà xưởng, đất đai, cao ốc văn phòng
 - ✦ Vô hình – giá trị thương hiệu, hỗ trợ logistic

- **Tài sản tài chính**

- Quyền lợi tài chính đối với thu nhập được tạo ra từ tài sản thực của công ty

Mục tiêu của người quản lý tài chính

- Mục tiêu nào là chính đáng?
 - Tồn tại?
 - Đánh bại đối thủ?
 - Tối đa hóa doanh thu?
 - Tối đa hóa thu nhập ròng?
 - Tối đa hóa thị phần?
 - Tối thiểu hóa chi phí?
 - Tối đa hóa giá trị cổ phần?
- Cổ đông mong muốn tối đa hóa của cải.
- Liệu nhà quản lý có thực hiện tối đa hóa của cải?

Đạo đức và mục tiêu quản lý

- Liệu tối đa hóa giá trị có biện minh cho hành vi phi đạo đức?

Vấn đề Ủy quyền – thừa hành

- Người quản lý có trách nhiệm giải trình với các bên có quyền lợi liên quan (stakeholders)
- Mỗi quan hệ Ủy quyền – thừa hành
 - Người ủy quyền (Principal) thuê một người thừa hành (Agent) để đại diện cho quyền lợi của mình
 - Cổ đông (principals) thuê các nhà quản lý (agents) để điều hành công ty
- Vấn đề Ủy quyền – thừa hành
 - Xung đột lợi ích giữa người ủy quyền và người thừa hành
 - Nếu người thừa hành không nắm giữ 100% cổ phần của doanh nghiệp thì vấn đề Ủy quyền – thừa hành này sẽ xảy ra.
 - Nguồn gốc vấn đề Ủy quyền – thừa hành là sự phân tách giữa người sở hữu và người quản lý.

Mục tiêu quản lý

- Mục tiêu quản lý có thể khác với mục tiêu của cổ đông
 - Thù lao, bổng lộc hoang phí, đắt đỏ;
 - Duy trì tồn tại
 - Sự độc lập
- Tăng mức tăng trưởng hay quy mô không nhất thiết đồng nghĩa với tăng của cải của cổ đông.

Vấn đề ủy quyền – thừa hành

Chủ sở hữu vs. Người quản lý

Khác biệt về thông tin

- Giá cổ phiếu và lợi nhuận
- Phát hành cổ phần và các chứng khoán khác
- Cổ tức
- Tài trợ tài chính

Khác biệt mục tiêu

- Người quản lý vs. cổ đông
- Quản lý cấp cao vs. Quản lý hoạt động
- Cổ đông vs. Ngân hàng và người cho vay

Quản lý người quản lý

- **Thù lao quản lý**
 - Chính sách khuyến khích (Incentives) có thể được sử dụng để điều chỉnh, gắn kết lợi ích của người quản lý và cổ đông
 - Cơ chế ưu đãi cần được cấu trúc thận trọng để đảm bảo đạt mục tiêu kỳ vọng
- **Kiểm soát công ty**
 - Mỗi đe dọa của việc giành quyền kiểm soát có thể dẫn đến quản lý tốt hơn
- **Các bên khác có lợi ích liên quan**
- **Quản trị doanh nghiệp**
 - Thiết kế Hội đồng quản trị
 - Các yêu cầu quy định điều tiết pháp lý
 - Cơ chế giám sát chuyên biệt...

2. Các báo cáo tài chính

- **Bảng cân đối kế toán**
 - Bảng tổng kết tài sản
- **Báo cáo thu nhập**
 - Báo cáo hoạt động sản xuất kinh doanh
 - Báo cáo lỗ lãi
- **Báo cáo ngân lưu**
 - Báo cáo lưu chuyển tiền tệ
- **Thuyết minh báo cáo tài chính**
- *Báo cáo thay đổi vốn chủ sở hữu*
- *Báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính*

Nguồn: <https://www.vinamilk.com.vn/vi/quan-he-co-dong/bao-cao-tai-chinh>

Bảng cân đối kế toán

21

Tài sản	31/12/ 20X0	31/12/ 20X1	Nguồn vốn	31/12/ 20X0	31/12/ 20X1
Tài sản ngắn hạn • Tiền mặt • Chứng khoán ngắn hạn • Khoản phải thu • Hàng tồn kho			Nợ phải trả • Nợ ngắn hạn • <i>Vay ngắn hạn</i> • <i>Khoản phải trả</i> • Nợ dài hạn • <i>Vay dài hạn</i> • <i>Trái phiếu</i>		
Tài sản dài hạn • Tài sản cố định • Chứng khoán dài hạn • Góp vốn, liên doanh			Vốn chủ sở hữu • Vốn góp • Thặng dư vốn • Lợi nhuận giữ lại		

HOẠT ĐỘNG ĐẦU TƯ

HOẠT ĐỘNG TÀI TRỢ

Bảng cân đối kế toán

22

TÀI SẢN

Tài sản ngắn hạn

Tài sản dài hạn

NGUỒN VỐN

Nợ ngắn hạn

Nợ dài hạn

Vốn chủ sở hữu

Vốn lưu động

Bảng cân đối kế toán

23

- Báo cáo tài chính tổng hợp
- Phản ánh hiện trạng tài sản và cơ cấu vốn
- Tại một thời điểm nhất định

TỔNG TÀI SẢN

=

NỢ PHẢI TRẢ

+

VỐN CHỦ SỞ
HỮU

Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh

24

Chỉ tiêu	20X0	20X1
Doanh thu		
Giá vốn hàng bán		
Lợi nhuận gộp		
Chi phí bán hàng và quản lý doanh nghiệp		
Lợi nhuận trước thuế và lãi vay (EBIT)		
Chi phí lãi vay		
Lợi nhuận trước thuế		
Thuế thu nhập doanh nghiệp		
Lợi nhuận ròng		
Chia cổ tức		
Lợi nhuận giữ lại		

HOẠT ĐỘNG KINH DOANH

Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh

25

- Báo cáo tài chính tổng hợp
- Phản ánh quá trình và kết quả hoạt động kinh doanh
- Trong một thời kỳ nhất định

LỢI NHUẬN

=

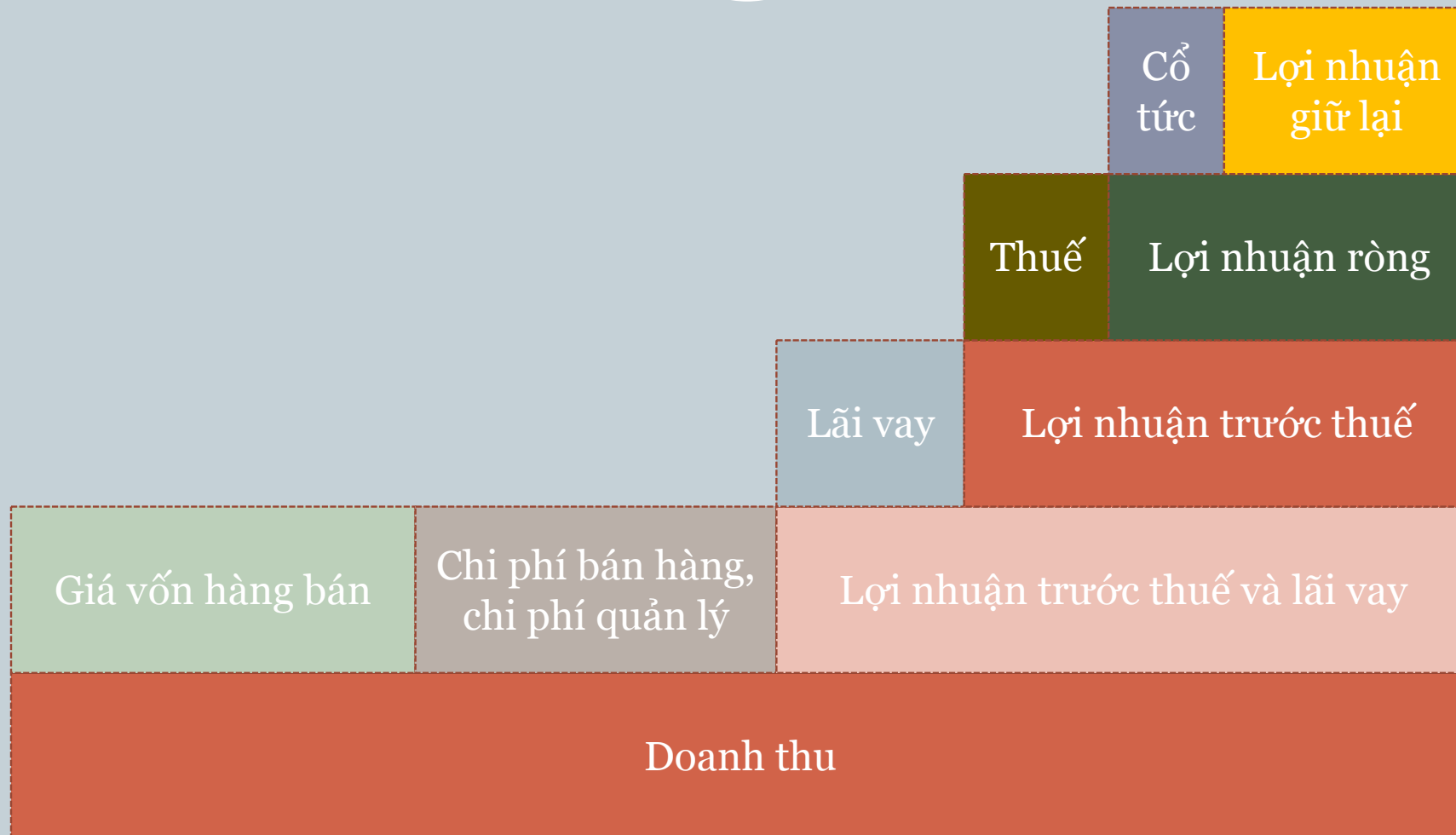
DOANH THU

-

CHI PHÍ

Phân phối kết quả kinh doanh

26

Báo cáo lưu chuyển tiền tệ

27

Chỉ tiêu	20X0	20X1
Lưu chuyển tiền từ hoạt động kinh doanh - Tiền thu từ bán hàng và cung cấp dịch vụ - Tiền chi trả mua hàng, người lao động, lãi vay, nộp thuế...		
Lưu chuyển tiền từ hoạt động đầu tư - Tiền chi mua sắm, xây dựng tài sản cố định - Tiền thu từ thanh lý, nhượng bán tài sản cố định...		
Lưu chuyển tiền từ hoạt động tài chính - Tiền thu từ phát hành cổ phiếu, nhận vốn góp - Tiền chi trả vốn góp, mua lại cổ phần		
Lưu chuyển tiền thuần trong kỳ		
Tiền và tương đương tiền đầu kỳ		
Tiền và tương đương tiền cuối kỳ		

Báo cáo lưu chuyển tiền tệ

28

- Báo cáo tài chính tổng hợp
- Phản ánh tình hình lưu chuyển tiền tệ từ các hoạt động
- Trong một thời kỳ nhất định

DÒNG TIỀN RÒNG

=

DÒNG TIỀN VÀO

-

DÒNG TIỀN RA

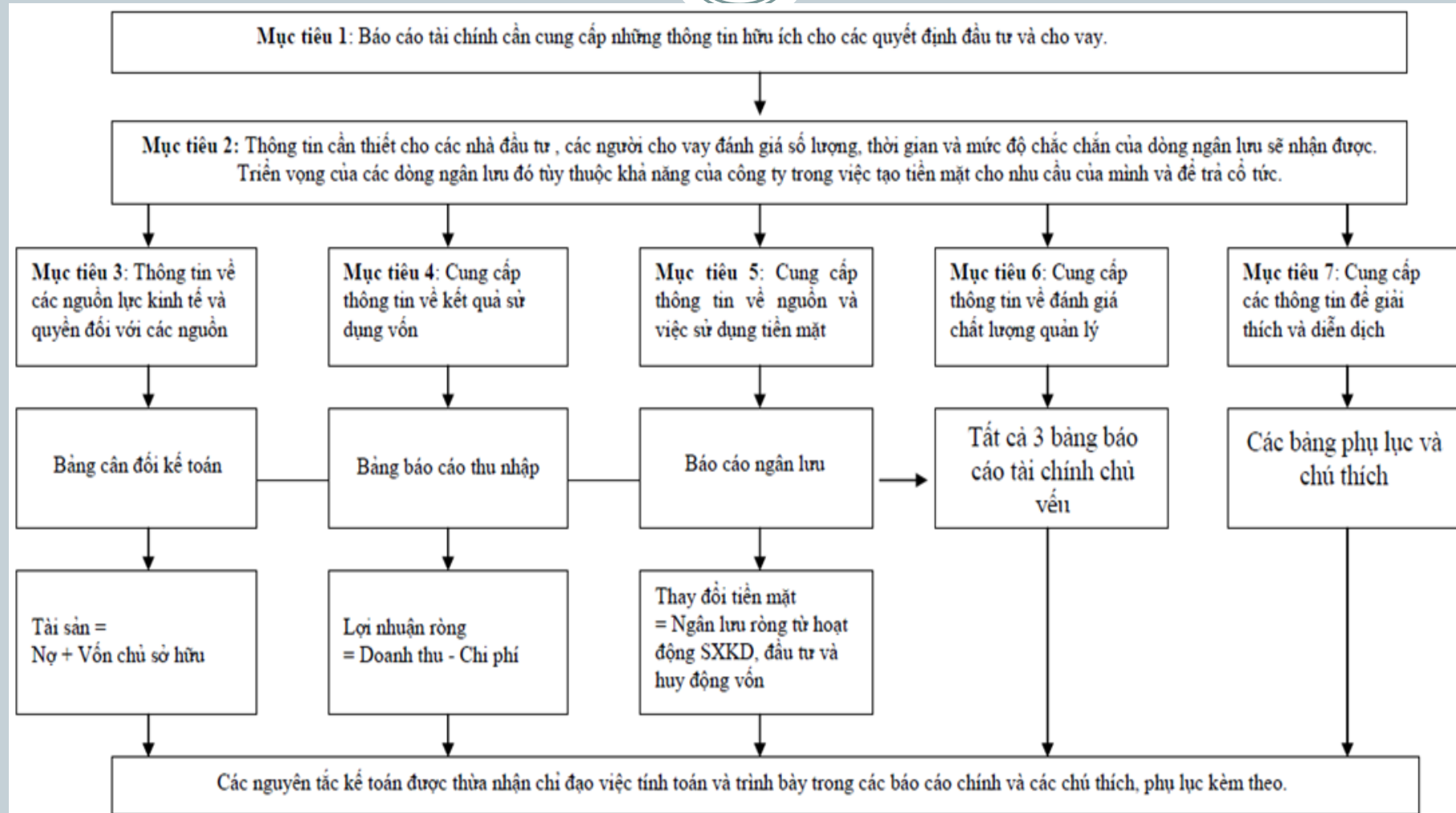
Lưu chuyển tiền tệ

29

Tóm tắt tiến trình báo cáo và các báo cáo tài chính cơ bản

30

Nguồn: Stickney and Weil